

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 9034-2553

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 9034-2010

การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์:

การขนส่งสัตว์ทางบก

GOOD PRACTICES FOR ANIMAL WELFARE:

TRANSPORT OF ANIMAL BY LAND

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 9034-2553

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 9034-2010

**การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์:
การขนส่งสัตว์ทางบก**

**GOOD PRACTICES FOR ANIMAL WELFARE:
TRANSPORT OF ANIMAL BY LAND**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 127 ตอนพิเศษ 131 ง

วันที่ 12 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2553

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การจัดการสวัสดิภาพสัตว์บก

1. นางสาวฉวีวรรณ วิริยะภาค
รองอธิบดีกรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
2. นางสาวเพ็ญนภา มัชฌิมพงศ์
กรมปศุสัตว์	กรรมการ
3. นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเริญ เทียงธรรม
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ ภักฎิญา
คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชา เกษมสุวรรณ
คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ปานเทพ รัตนากร
คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	กรรมการ
8. นายสมภพ ฉัตรภรณ์
สัตวแพทยสภา	กรรมการ
9. นายสิทธิพร บุรณันฎ
สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย	กรรมการ
10. นายชัยวัฒน์ ลิ้มนราภิรมย์
สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย	กรรมการ
11. นายสุชิน ทวีตั้งตระกูล
สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ	กรรมการ
12. นายศิษณ์ท์ พงษ์พิพัฒน์
สมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทย	กรรมการ

13. นายปฏิภาณ ไชยปัญญา
สมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
กรรมการ
14. นางลัดดาวัลย์ รัตนนคร
กรรมการ
15. นางสาววิญหทัย ทองปลาต
สำนักมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการ

ด้วยในปัจจุบันผู้บริโภคและประเทศคู่ค้าส่วนใหญ่ของไทย ให้ความสนใจการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากแหล่งผลิตที่คำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ที่ตีมากขึ้น

การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ โดยหลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์เกิดความไม่สบายอันเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อม การบาดเจ็บและโรคภัย ความกลัวและกังวล และให้สัตว์อยู่ในลักษณะตามธรรมชาติหรือสามารถแสดงพฤติกรรมปกติได้ จะช่วยลดความเครียดของสัตว์ เพิ่มความต้านทานโรค ลดการเกิดโรค และยังส่งผลให้ได้เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ที่มีคุณภาพดี

องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (Office International des Epizooties ; OIE หรือ World Organization for Animal Health) มีข้อกำหนดด้านสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสากล ประเทศไทยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานด้านสวัสดิภาพสัตว์ได้ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเห็นสมควรจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์: การขนส่งสัตว์ทางบก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขนส่งสัตว์ให้ความสำคัญ และเห็นถึงประโยชน์ของการปฏิบัติต่อสัตว์โดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ที่ดี

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

กรมปศุสัตว์. 2542. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีระหว่างการขนส่ง.

กรมปศุสัตว์. 2544. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกร ณ สถานที่เลี้ยง.

กรมปศุสัตว์. 2544. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกรระหว่างการขนส่ง.

กรมปศุสัตว์. 2544. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพโคนม ณ สถานที่เลี้ยง.

กรมปศุสัตว์. 2552. ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยมาตรฐานการขนส่งสัตว์ปีก.

Council Regulation (EC) No 1/2005. The protection of animal during transport and related operations and amending Directives. The Council of the European Union. Brussels, Belgium.

World Organization for Animal Health (OIE). 2009. Chapter 7.3. Transport of Animal by Land. Terrestrial Animal Health Code. Paris, France.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์: การขนส่งสัตว์ทางบก
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ : การขนส่งสัตว์ทางบก เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐานและปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐาน สินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศ เรื่อง กำหนด มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ : การขนส่งสัตว์ทางบก มาตรฐานเลขที่ มกษ. ๙๐๓๔-๒๕๕๓ ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายธีระ วงศ์สมุทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์:

การขนส่งสัตว์ทางบก

1 ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมวิธีปฏิบัติในการขนส่งทางบกสำหรับสัตว์บกที่มีชีวิตและเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โค กระบือ แพะ แกะ สุกร สัตว์ปีก นกกระทา กวาง กระต่าย และม้า โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างมีมนุษยธรรม และคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ ทั้งนี้ไม่รวมสัตว์ป่าและสัตว์ดุร้ายอื่น ๆ ซึ่งต้องใช้วิธีการจัดการที่แตกต่างออกไป

2 นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 สวัสดิภาพสัตว์ (animal welfare) หมายถึง สภาวะทางร่างกาย จิตใจ และการแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ ในขณะที่สัตว์เผชิญกับสภาพแวดล้อมจากการกระทำของมนุษย์หรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

2.2 การขนส่งสัตว์ (animal transportation) หมายถึง การเคลื่อนย้ายสัตว์จากสถานที่ต้นทางไปยังสถานที่ปลายทาง

2.3 พาหนะขนส่ง (vehicle) หมายถึง พาหนะที่ใช้ขนส่งสัตว์ ซึ่งขับเคลื่อนด้วยกำลังเครื่องยนต์ กำลังไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น และหมายความรวมถึงส่วนพ่วงของพาหนะนั้น

3 หลักการจัดการที่ดีด้านสวัสดิภาพสัตว์

การจัดการที่ดีด้านสวัสดิภาพสัตว์ยึดหลักอิสรภาพ 5 ประการ (five freedoms) ดังนี้

(1) ความหิว และความกระหาย

จัดให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำอย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการทางสรีระ

(2) ความไม่สบายอันเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อม

จัดให้สัตว์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม อยู่สบาย เช่น มีพื้นที่เพียงพอ ไม่แออัด มีการระบายอากาศที่ดี

(3) ความเจ็บปวด การบาดเจ็บ และโรคภัย

มีมาตรการควบคุมป้องกันโรค และการบาดเจ็บ รวมทั้งให้สัตว์ได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม ทันทีในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย

(4) ความกลัวและความกังวล

ให้สัตว์เกิดความเครียด ความกังวล และความตื่นกลัวน้อยที่สุด

(5) สัตว์อยู่ในลักษณะตามธรรมชาติ หรือสามารถแสดงพฤติกรรมปกติได้

ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกตามกลไกทางสรีระ หลีกเลี่ยงการบังคับสัตว์มากเกินไป จนสัตว์แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติไม่ได้

4 การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ในการขนส่งสัตว์ทางบก

การปฏิบัติที่ดีทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ในการขนส่งสัตว์ทางบก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขนส่งสัตว์ทางบกใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

4.1 ก่อนออกเดินทาง

4.1.1 วางแผนการเดินทาง โดยประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

(1) การเตรียมตัวสัตว์

(2) ลักษณะและชนิดของพาหนะขนส่งรวมถึงกรงหรือภาชนะบรรจุ

(3) พื้นที่ต่อตัวสัตว์ (headroom)

(4) เส้นทางและระยะเวลาในการเดินทาง

(5) ระยะเวลาขนย้ายสัตว์ในกรณีเปลี่ยนพาหนะ

(6) จุดหยุดพัก อาหารและน้ำ

(7) การสังเกตสัตว์ขณะขนส่ง

- (8) การควบคุมโรค
- (9) การประเมินสภาพอากาศ
- (10) แผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน
- (11) เอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 การเตรียมตัวสัตว์ ผู้ดูแลสัตว์ต้องปฏิบัติและคำนึงถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.2.1 การจับและการเคลื่อนย้ายสัตว์ ให้หลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์ตื่นตกใจ เช่น การเข้าหาสัตว์โดยกะทันหัน และไม่ทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บหรือทรมาน

4.1.2.2 ในสัตว์บางชนิดให้คำนึงถึงประสบการณ์จากการเคลื่อนย้าย การฝึกฝน และความคุ้นเคยของสัตว์ ทั้งนี้ควรเคลื่อนย้ายและบรรทุกสัตว์โดยไม่ทำให้สัตว์เกิดความตื่นกลัว และพยายามทำให้สัตว์เกิดความคุ้นเคย

4.1.2.3 ผู้ดูแลสัตว์มีประสบการณ์หรือความชำนาญในการจับบังคับสัตว์ และมีความเข้าใจในพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ ทั้งนี้พฤติกรรมสัตว์หรือฝูงสัตว์จะแตกต่างกันไปตามพันธุ์ เพศ อายุ สภาพจิตใจ การเลี้ยงดูและการจัดการ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเฉพาะที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

- (1) ปศุสัตว์ที่เลี้ยงเป็นฝูงมักมีพฤติกรรมติดตามจำฝูงโดยสัญชาตญาณ
- (2) ไม่ควรจัดให้สัตว์ที่มีแนวโน้มจะทำร้ายกันจนบาดเจ็บอยู่รวมกัน
- (3) ในการจัดเตรียมพาหนะ และเส้นทางลำเลียงสัตว์ ควรคำนึงถึงพื้นที่เฉพาะ (individual space) ของสัตว์แต่ละชนิด
- (4) หลีกเลี่ยงการเข้าหาสัตว์อย่างกะทันหัน ซึ่งจะทำให้สัตว์ตื่นตกใจ หลบหนี หรืออาจแสดงพฤติกรรมรุนแรง โดยควรคำนึงถึงระยะห่างที่เหมาะสม (flight zone) ซึ่งแตกต่างกันไปตามชนิดสัตว์
- (5) คำนึงถึงการมองเห็นของสัตว์ ปศุสัตว์โดยทั่วไปจะสามารถมองเห็นได้ในมุมกว้าง (wide-angle vision) แต่มีข้อจำกัดในการมองภาพวัตถุที่อยู่ด้านหน้า รวมถึงความสามารถในการประมาณระยะหรือความลึกต่ำ ซึ่งจะทำให้สัตว์สามารถสังเกตเห็นวัตถุที่เคลื่อนที่ผ่านด้านข้างและด้านหลังลำตัวได้มาก
- (6) คำนึงถึงปัจจัยด้านกลิ่นที่อาจส่งผลกระทบต่อในการจัดการกับสัตว์ เนื่องจากสัตว์ส่วนใหญ่มีประสาทรับกลิ่นที่ดีและมีการตอบสนองต่อกลิ่นแตกต่างกัน
- (7) คำนึงถึงปัจจัยด้านเสียงที่อาจส่งผลกระทบต่อในการจัดการกับสัตว์ เนื่องจากสัตว์สามารถได้ยินเสียงในช่วงความถี่ที่กว้างกว่ามนุษย์ และมีการตอบสนองไวต่อเสียงความถี่สูง เสียงที่ดังมากหรือดังขึ้นอย่างกะทันหันอาจทำให้สัตว์ตื่นตกใจ

4.1.2.4 ในสัตว์บางชนิดหากจำเป็นต้องเปลี่ยนอาหารสัตว์หรือวิธีให้อาหารในช่วงที่ขนส่ง ให้คำนึงถึงระยะเวลาที่สัตว์ต้องใช้ในการปรับตัวด้วย

4.1.2.5 ไม่ควรใช้ยาหรือสารเคมีที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ยาหล่อมประสาท ในการควบคุมสัตว์เพื่อการขนส่งโดยไม่จำเป็น หากมีการใช้ยาดังกล่าวให้อยู่ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ โดยเป็นไปตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.1.2.6 การขนส่งสัตว์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ควรคำนึงถึงความเข้ากันได้ของสัตว์ ตามข้อแนะนำดังนี้

- (1) สัตว์ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมใกล้ชิด เช่น สัตว์ที่เลี้ยงร่วมกัน แม่สัตว์และลูกสัตว์ ให้ขนส่งด้วยกัน
- (2) โดยทั่วไปแล้วสัตว์ชนิดเดียวกันสามารถขนส่งด้วยกันได้ แต่ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของสัตว์ โดยให้แยกสัตว์ที่มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกจากกลุ่ม ทั้งนี้อาจมีข้อยกเว้นในสัตว์บางชนิด
- (3) ไม่ควรขนส่งลูกสัตว์หรือสัตว์ที่มีขนาดเล็ก ร่วมกับสัตว์โตเต็มวัยหรือสัตว์ที่มีขนาดใหญ่กว่า ยกเว้นแม่สัตว์ที่กำลังเลี้ยงลูก
- (4) ไม่ควรขนส่งสัตว์ที่มีเขาร่วมกับสัตว์ไม่มีเขา หากจำเป็นต้องมีอุปกรณ์หรือวิธีป้องกันการบาดเจ็บ
- (5) ไม่ควรขนส่งสัตว์ตั้งท้อง ป่วย หรือสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ร่วมกับสัตว์ปกติ

4.1.2.7 ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานสงสัยว่าอาจเกิดโรคหรือการแพร่กระจายโรคในสัตว์ที่จะขนส่ง สัตว์นั้นต้องได้รับการตรวจโดยสัตวแพทย์ก่อนการบรรทุก

4.1.3 การพักสัตว์ก่อนการขนส่ง

4.1.3.1 พักสัตว์ก่อนการขนส่ง ในกรณีที่สัตว์เกิดความเครียดสูงขณะจับหรือรวบรวมสัตว์

4.1.3.2 บริเวณรวบรวม/พักสัตว์ก่อนการขนส่งควรมีลักษณะดังนี้

- (1) สามารถจำกัดบริเวณและควบคุมสัตว์ได้อย่างมั่นคง
- (2) ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสัตว์ ซึ่งรวมถึงสัตว์ผู้ล่า และพาหะนำโรคต่างๆ
- (3) สามารถป้องกันสัตว์จากสภาพอากาศที่เลวร้าย
- (4) เอื้อต่อการรักษากลุ่มทางสังคม (social group) ของสัตว์บางชนิด
- (5) สัตว์สามารถพักผ่อนได้ มีการจัดอาหารและน้ำให้สัตว์อย่างเหมาะสม
- (6) ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อทุกครั้งหลังการใช้รวบรวม/พักสัตว์ หรือก่อนนำสัตว์ชุดใหม่เข้า

4.1.3.3 ควรจัดอาหารและน้ำให้สัตว์กินในช่วงก่อนการเดินทาง หากพิจารณาแล้วเห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางนานเกินกว่าระยะเวลาที่สัตว์จะสามารถอดอาหารได้ ยกเว้นสัตว์บางชนิดที่ไม่จำเป็นต้องให้อาหาร

4.1.4 กรง ภาชนะบรรจุและพาหนะขนส่ง

4.1.4.1 ออกแบบโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์และการใช้งาน เหมาะสมกับชนิด ขนาด น้ำหนัก และจำนวนของสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับความปลอดภัยและเกิดความเครียดน้อยที่สุด ดังนี้

(1) มั่นคงแข็งแรงพอที่จะรองรับน้ำหนักสัตว์ ไม่มีโครงสร้างที่แหลมคม พื้นไม่ลื่น กรณีพื้นมีรูหรือช่องควรมีผิวเรียบ และไม่มีลักษณะที่จะทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บหรือทรมาน

(2) มีการระบายอากาศที่ดีแม้ขณะพาหนะหยุดนิ่ง

(3) สามารถป้องกันสัตว์หลบหนีระหว่างการขนส่งได้

4.1.4.2 มีพื้นที่เพียงพอที่สัตว์จะอยู่ในลักษณะตามธรรมชาติ หรือแสดงพฤติกรรมปกติได้มากที่สุด มีความสูงเพียงพอที่สัตว์ยืน เช่น ม้า โค และกระบือ นั่งหรือนอน เช่น สุกรและสัตว์ปีก โดยไม่ซ้อนทับกัน และมีที่วางเพียงพอที่สัตว์จะขยับตัวเพื่อทรงตัวเวลาพาหนะเคลื่อนที่ได้

4.1.4.3 ออกแบบให้ทำความสะอาดได้ง่าย โดยทำความสะอาดด้วยวิธีที่เหมาะสมทันทีทุกครั้งหลังใช้งาน และตรวจสอบความสะอาดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานก่อนนำไปใช้ ในกรณีจำเป็นให้ฆ่าเชื้อตามวิธีที่รับรองโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่

4.1.4.4 บำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

4.1.4.5 ออกแบบไม่ให้สิ่งขับถ่ายจากสัตว์ที่อยู่ด้านบนตกลงมาใส่สัตว์ที่อยู่ด้านล่าง ยกเว้นกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

4.1.4.6 ใช้วัสดุรองบนพื้นพาหนะเพื่อช่วยดูดซับสิ่งขับถ่าย และป้องกันการลื่นได้

4.1.4.7 ยึดกรง ภาชนะบรรจุที่อยู่บนพาหนะขนส่งให้มั่นคง ไม่ให้กระแทกขณะพาหนะเคลื่อนที่

4.1.5 การประเมินความพร้อมสำหรับการขนส่ง

4.1.5.1 ควรตรวจสอบสุขภาพสัตว์ก่อนการขนส่ง กรณีที่สงสัยว่าสัตว์มีสภาพไม่พร้อมต่อการขนส่ง ให้อยู่ในดุลพินิจของสัตวแพทย์หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ โดยมีข้อปฏิบัติต่อสัตว์นั้นอย่างเหมาะสมและมีมนุษยธรรม ไม่ขนส่งสัตว์ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ยกเว้นการขนส่งเพื่อเข้ารับการรักษ หากจำเป็นให้ขนส่งสัตว์ที่ป่วยหรือบาดเจ็บ แยกจากสัตว์ปกติ

4.1.5.2 สัตว์ที่มีสภาพไม่พร้อมต่อการขนส่ง ให้พิจารณา ดังนี้

(1) สัตว์ป่วย บาดเจ็บ พิกัด หรืออ่อนล้า

(2) สัตว์ที่ไม่สามารถลุกยืน หรือรับน้ำหนักบนขาแต่ละข้างได้

(3) สัตว์ที่ตาบอดทั้งสองข้าง

(4) สัตว์ที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ หากเคลื่อนย้ายจะก่อให้เกิดความทรมานต่อสัตว์มากขึ้น

- (5) ลูกสัตว์แรกเกิดที่สะดือยังไม่ปิด
- (6) สัตว์ตั้งท้องในช่วงใกล้คลอด (10 % สุดท้ายของระยะการตั้งท้อง ณ วันที่จะทำการขนส่ง)
- (7) แม่สัตว์แยกจากลูกที่เกิดไม่เกิน 48 ชั่วโมง
- (8) สัตว์ที่สุขภาพไม่แข็งแรง ซึ่งไม่อาจทนรับสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศขณะขนส่งได้

4.1.5.3 กลุ่มสัตว์ที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น สัตว์ที่มีน้ำหนักมากเกินกำหนด/สัตว์อ้วน ลูกสัตว์หรือสัตว์อายุมาก สัตว์ที่มีพฤติกรรมตื่นกลัวหรือก้าวร้าว สัตว์ที่ไม่คุ้นเคยกับมนุษย์ สัตว์ที่เมารถ แม่สัตว์ท้องแก่/ให้นม สัตว์ที่มีแผลจากการผ่าตัดซึ่งยังไม่ปิดดี เช่น แผลจากการตัดเขา

4.2 การบรรทุก

4.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวก

4.2.1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในการบรรทุกสัตว์ รวมถึงพื้นที่รวบรวมสัตว์ ทางลาดสำหรับการบรรทุก ควรออกแบบและก่อสร้างโดยคำนึงถึงการใช้งาน และความเหมาะสมกับชนิดสัตว์ รวมถึงลักษณะของพาหนะ ทั้งขนาด ความลาดเอียง และพื้นผิว เช่น พื้นไม้สลิ้น คอกบังคับสำหรับทางขึ้นไม่มีส่วนแหลมคม ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสัตว์ และหลีกเลี่ยงสิ่งรบกวนซึ่งจะทำให้สัตว์หยุด ชะงัก หรือหันกลับ ตัวอย่างของสิ่งรบกวนและแนวทางการแก้ไขโดยสังเขปมีดังนี้

- (1) แสงสะท้อนจากโลหะเงาหรือพื้นผิวที่มีน้ำขัง ให้ปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ให้แสงสว่างเพื่อลดการสะท้อน
- (2) ทางเดินมืด ให้เพิ่มแหล่งกำเนิดแสง โดยปรับตำแหน่งให้เหมาะสมเพื่อจะสามารถมองเห็นพื้นผิวได้ และไม่ให้แสงส่องเข้าตาสัตว์โดยตรง
- (3) สัตว์ถูกทำให้ไขว่เขวจากการมองเห็นการเคลื่อนไหวของอุปกรณ์และผู้ปฏิบัติงาน ให้ใช้แผ่นบังตาบังตรงทางเดิน
- (4) ทางตันหรือหักมุม ให้หลีกเลี่ยงโดยใช้ทางโค้งหรือสร้างทางเดินลวงตาเพื่อเบนความสนใจของสัตว์
- (5) โข่หรือวัตถุที่แขวนไว้บนทางลาดหรือรั้ว ให้ขยับย้ายออกให้หมด
- (6) พื้นไม้ราบเรียบหรือพื้นต่างระดับ ให้ปรับพื้นผิวทางเดินโดยใช้แผ่นปูพื้นเพื่อให้เห็นเป็นทางเดินที่มีความต่อเนื่อง
- (7) เสียงหวีดจากอุปกรณ์บีบอัดอากาศ ให้ติดตั้งตัวเก็บเสียง การใช้อุปกรณ์ไฮดรอลิก หรือ การระบายความดันสูงออกสู่สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่ห่างจากตัวสัตว์
- (8) เสียงที่เกิดจากการกระทบและเสียงก้องของอุปกรณ์โลหะ ให้ติดตั้งแผ่นยางลดแรงกระทบ
- (9) ลมจากพัดลมหรือม่านอากาศเป่าพัดใส่หน้าสัตว์ ให้ปรับตำแหน่ง หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ให้เหมาะสม

4.2.1.2 ควรจัดให้มีแสงสว่างอย่างเหมาะสมเพื่อง่ายต่อการตรวจสอบและเคลื่อนย้ายสัตว์ โดยมีระดับความเข้มของแสงสม่ำเสมอทั้งบริเวณคอกคัดแยกสัตว์ ทางลำเลียงสัตว์ และทางลาด และปรับระดับแสงให้สว่างขึ้นในกรงหรือพาหนะ เพื่อไม่ให้สัตว์หยุดชะงักขณะลำเลียง นอกจากนี้พบว่าการใช้แสงสลัวจะเป็นประโยชน์ในการจับสัตว์บางชนิด เช่น สัตว์ปีก

4.2.1.3 จัดให้มีการระบายอากาศอย่างพอเพียง และถ่ายเทความร้อนออกจากตัวสัตว์เพื่อให้สัตว์อยู่อย่างสบาย

4.2.2 การใช้เครื่องกระตุ้น (goads) และอุปกรณ์เพื่อบังคับให้สัตว์เคลื่อนที่ ควรคำนึงถึงพฤติกรรมเฉพาะของสัตว์แต่ละชนิดเป็นหลัก กรณีที่จำเป็นอาจใช้เครื่องกระตุ้นและอุปกรณ์บังคับสัตว์ได้โดยมีหลักการดังนี้

4.2.2.1 ไม่ควรใช้การบังคับ อุปกรณ์บังคับ หรือเครื่องกระตุ้นกับสัตว์ที่ไม่มีพื้นที่ให้เคลื่อนย้าย หรือหลีกเลี่ยง

4.2.2.2 การใช้เครื่องกระตุ้นไฟฟ้าให้ใช้เฉพาะกับสุกรและสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดใหญ่ ไม่ควรใช้ในม้า แกะ และแพะ รวมถึงลูกสุกรและลูกโค/กระบือ ตำแหน่งที่ใช้ควรเป็นบริเวณท้ายลำตัวของสัตว์ ห้ามใช้บริเวณไวต่อการสัมผัส (sensitive area) เช่น ตา ปาก หู อวัยวะสืบพันธุ์ หรือท้อง

4.2.2.3 ใช้เครื่องกระตุ้นไฟฟ้าเพื่อบังคับให้สัตว์เคลื่อนที่เฉพาะในกรณีจำเป็น ความแรงของกระแสไฟที่ใช้แค่เพียงกระตุ้นให้สัตว์เคลื่อนที่เท่านั้น ไม่ทำให้สัตว์เจ็บปวดทรมาน หากสัตว์ไม่ตอบสนองให้หยุดการใช้เครื่องกระตุ้นและตรวจสอบหาสาเหตุ เช่น อาจมีสิ่งกีดขวางสัตว์ไว้

4.2.2.4 เครื่องกระตุ้นที่ใช้ได้ ได้แก่ แผ่นนวมบังคับทิศทางสัตว์ ธง ใบพายพลาสติก ไม้ตีหรือแส้ ลูกพลาสติก ตาข่าย กระพรวนหรือกระดิ่ง โดยใช้เพียงเพื่อทำให้สัตว์เคลื่อนที่ ไม่ทำให้สัตว์เกิดความเครียด

4.2.2.5 ไม่ใช้วิธีกระตุ้นที่จะทำให้สัตว์เกิดความเจ็บปวดหรือทรมานทางร่างกาย

4.2.2.6 หลีกเลี่ยงวิธีที่ทำให้สัตว์ตื่นกลัวเกินความจำเป็น เช่น การใช้เสียงดังหรือการตะโกนจนทำให้สัตว์เกิดความกระวนกระวาย เบียดอัดกัน หรือสิ้นลัม

4.2.3 การลำเลียงและบรรทุกสัตว์

4.2.3.1 มีการวางแผนการลำเลียงและบรรทุกสัตว์อย่างรอบคอบ

4.2.3.2 ลำเลียงและขนย้ายสัตว์ขึ้นพาหนะด้วยความระมัดระวัง ไม่โยน ลาก หรือทำให้ตกกระแทกพื้น กรณีที่สัตว์บรรจุอยู่ในกรงต้องไม่โยนกรง ไม่กระแทก หรือทำให้โคลงเคลงอย่างรุนแรง หลีกเลี่ยงการก่อเสียงรบกวน ความรุนแรงและการบังคับสัตว์ที่มากเกินไป

4.2.3.3 การจับหรือยกตัวสัตว์หลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์เจ็บปวด ทรมาน หรือเกิดความบอบช้ำทางกาย เช่น บาดแผล ฟกช้ำ กระจกหักหรือเคลื่อน การยกสัตว์ที่มีสีขาโดยใช้แรงคนให้ทำเฉพาะในสัตว์ขนาดเล็กหรือลูกสัตว์ โดยใช้วิธียกที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานและสัตว์

4.2.3.4 ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกมาแล้ว ห้ามผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกีดขวางหรือเข้ามาในเส้นทางเดินของสัตว์

4.3 การเดินทาง

4.3.1 การกำหนดระยะเวลาของการขนส่งให้พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) สภาพสัตว์และความสามารถในการทนต่อความเครียด
- (2) ประสบการณ์จากการเคลื่อนย้ายของสัตว์นั้น ๆ
- (3) ระยะเวลาที่สัตว์จะเริ่มแสดงอาการอ่อนล้าจากการเดินทาง
- (4) ความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ
- (5) ความต้องการน้ำและอาหาร
- (6) โอกาสในการบาดเจ็บและป่วยจากโรค
- (7) พื้นที่ในการบรรทุก และสภาพของพาหนะขนส่งสัตว์
- (8) สภาพอากาศ
- (9) สภาพเส้นทาง พื้นผิวถนน และปัจจัยที่มีผลต่อสภาพการจราจร
- (10) ประสบการณ์และความชำนาญของผู้ขับขี่พาหนะ
- (11) จำนวนด่านตรวจสัตว์ระหว่างเส้นทางขนส่ง

4.3.2 ให้ผู้ดูแลสัตว์หรือผู้ขับขี่พาหนะตรวจสอบการบรรทุกสัตว์ เพื่อให้แน่ใจว่าสัตว์ถูกบรรทุกเรียบร้อยดีแล้วจึงออกเดินทาง

4.3.3 สังกัดสัตว์เป็นระยะระหว่างการเดินทาง โดยเฉพาะเมื่อมีการหยุดพัก หรือเติมเชื้อเพลิง โดยจัดพื้นที่การบรรทุกสัตว์บนพาหนะ ให้มีที่ว่างเพียงพอที่จะสามารถสังเกตพฤติกรรมสัตว์ได้อย่างทั่วถึง ในกรณีการขนส่งสัตว์ในกรงหรือพาหนะที่เรียงเป็นชั้น ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมสัตว์ได้อย่างทั่วถึง ให้ใช้ระยะเวลาเดินทางให้สั้นที่สุด

4.3.4 ผู้ขับขี่ต้องขับเคลื่อนพาหนะขนส่งสัตว์อย่างระมัดระวัง ไม่ออกกรงโดยเร็ว ไม่หยุดหรือเลี้ยวอย่างกะทันหัน เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความตื่นตระหนก ทรมาน หรือการบาดเจ็บกับสัตว์ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามกฎหมายจราจร

4.3.5 มีวิธีควบคุมสัตว์ระหว่างการขนส่งที่เหมาะสมกับชนิดและอายุของสัตว์

4.3.6 สัตว์ต้องได้รับการป้องกันอันตรายจากสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสมระหว่างการเดินทาง พาหนะควรมีการระบายอากาศที่ดี กรณีที่สภาพอากาศร้อนจัดให้ลดช่วงการขนส่งโดยหยุดพักเป็นระยะ ทั้งนี้ขึ้นกับชนิดสัตว์ และจุดพาหนะในที่ร่ม และมีการระบายอากาศที่ดี

4.3.7 หลีกเลี่ยงการขนส่งสัตว์ ในกรณีที่สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย เช่น มีพายุรุนแรง อากาศร้อนจัด หากจำเป็นให้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน

4.3.8 การขนส่งสัตว์ในเวลากลางคืนจะช่วยลดความเครียดของสัตว์จากความร้อนได้

4.3.9 มีการจัดการกับสิ่งขับถ่ายของสัตว์ระหว่างการขนส่งอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันสัตว์สิ้นลัมและป้องกันการระบาดของโรค โดยมีการจัดการตามหลักสุขอนามัยที่ดี และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้หากจำเป็นต้องทำความสะอาดพาหนะขณะขนส่งต้องปฏิบัติโดยให้สัตว์เกิดความเครียดน้อยที่สุด

4.3.10 สัตว์ที่ป่วยหรือได้รับบาดเจ็บระหว่างการเดินทางต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมโดยเร็วที่สุด โดยให้ผู้ดูแลสัตว์หรือผู้ขับขี่พาหนะขนส่งปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินที่กำหนดไว้

4.3.11 มีมาตรการควบคุมโรคระหว่างการขนส่งสัตว์ ดังนี้

- (1) ไม่ควรขนส่งสัตว์จากต่างแหล่งที่มาปะปนไปในพาหนะเดียวกัน
- (2) ระมัดระวังการสัมผัสของสัตว์จากต่างแหล่งที่มา ณ จุดหยุดพัก
- (3) ลดการสัมผัสระหว่างตัวสัตว์ สิ่งขับถ่าย หรือของเสียขณะขนส่งให้น้อยที่สุด
- (4) ในกรณีจำเป็นสัตว์อาจได้รับวัคซีนต่อต้านเชื้อโรค ที่สัตว์มีโอกาสได้รับที่จุดหมายปลายทาง
- (5) การให้ยาเพื่อป้องกันหรือรักษาโรคให้อยู่ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ โดยเป็นไปตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.3.12 หากจำเป็นต้องทำลายซากสัตว์ที่ตายขณะขนส่ง ต้องจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค ตามหลักสุขอนามัยที่ดี และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.3.13 หากจำเป็นต้องฆ่าสัตว์ระหว่างการเดินทางให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีมนุษยธรรม และเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยอาจขอคำแนะนำจากสัตวแพทย์หรือผู้ที่มีความชำนาญ

4.3.14 ควรจัดให้มีช่วงหยุดพักตามความเหมาะสม ในกรณีเคลื่อนย้ายสัตว์โดยใช้ระยะเวลาอันยาวนาน บริเวณที่จุดพาหนะที่มีสัตว์บรรทุกอยู่ควรมีหลังคาที่สามารถป้องกันแสงแดดและฝนได้ มีการระบายอากาศที่ดี และอุณหภูมิเหมาะสม หากจำเป็นต้องลำเลียงสัตว์ลงจากพาหนะระหว่างหยุดพักต้องมีพื้นที่พักสัตว์ และอุปกรณ์ลำเลียงที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด

4.3.15 หากพิจารณาระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายสัตว์แล้วเห็นว่าจำเป็นต้องให้น้ำหรืออาหารระหว่างการเดินทาง ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าสัตว์ทุกตัวสามารถเข้าถึงน้ำหรืออาหารได้ และหากจำเป็นต้องให้อาหารสัตว์ที่จุดพัก ให้มีระยะเวลาหยุดอาหารก่อนการขนส่งที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด

4.3.16 ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับระยะเวลาในการขนส่งสัตว์ การหยุดพัก การให้อาหารและน้ำ และการพักสัตว์ ก่อนฆ่าให้พิจารณาตามความเหมาะสมสำหรับสัตว์แต่ละชนิด

4.3.17 วางแผนการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ระยะเวลาในการขนส่งสั้นที่สุด ให้สัตว์เกิดความเครียดน้อยที่สุด และมีการประสานงานระหว่างจุดต้นทางกับปลายทาง เช่น การวางแผนขนส่งจากฟาร์มไปยังโรงฆ่า

4.4 การลำเลียงสัตว์ลงจากพาหนะและการดูแลหลังสิ้นสุดการเดินทาง

4.4.1 ควรขนย้ายสัตว์ลงจากพาหนะทันทีที่เดินทางถึงที่หมาย โดยผู้ปฏิบัติงานที่ผ่านการฝึกมาแล้ว โดยลำเลียงสัตว์ด้วยความระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการก่อเสียงรบกวน ความรุนแรงและการบังคับสัตว์ที่มากเกินไป และคำนึงถึงความอ่อนล้าของสัตว์จากการเดินทาง

4.4.2 ควรออกแบบและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการลำเลียงสัตว์ลงจากพาหนะ รวมถึงทางลาด โดยคำนึงถึงการใช้งาน และความเหมาะสมกับชนิดสัตว์ รวมถึงลักษณะของพาหนะ ทั้งขนาด ความลาดเอียง และพื้นผิว เช่น พื้นไม้ลิ้น

4.4.3 กรณีจัดให้มีที่พักสัตว์ ณ ปลายทาง ที่พักสัตว์ควรมีพื้นที่ที่เหมาะสม มีการระบายอากาศที่ดี สามารถป้องกันสัตว์จากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นซึ่งอาจรวมถึงอาหารและน้ำ โดยมีคอกพักสัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บแยกจากสัตว์ปกติ

4.4.4 สัตว์ป่วยหรือบาดเจ็บระหว่างการเดินทางต้องได้รับการรักษาที่เหมาะสม หรือการฆ่าโดยไม่ทรมานทันทีที่ถึงที่หมาย โดยลำเลียงสัตว์ลงจากพาหนะอย่างระมัดระวัง หากสัตว์ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ หรือการเคลื่อนย้ายสัตว์จะทำให้สัตว์เจ็บปวดทรมาน อาจจำเป็นต้องฆ่าสัตว์โดยไม่ทรมานบนพาหนะ โดยอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์หรือผู้ที่มีความชำนาญ

4.4.5 ภายหลังจากนำสัตว์ลงจากพาหนะหมดแล้ว ให้ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อกรงและพาหนะให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.4.6 จัดการหรือทำลายสิ่งปฏออง สิ่งขับถ่าย และซากสัตว์ที่ตายระหว่างการขนส่งตามหลักสุขอนามัยที่ดี และเป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

4.5 บุคลากร

4.5.1 มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานในการเคลื่อนย้ายและขนส่งสัตว์อย่างพอเพียง

4.5.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสัตว์ควรมีความรู้ ความชำนาญด้านการดูแลสวัสดิภาพสัตว์ที่เหมาะสมตามหน้าที่ของตน

4.6 แผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน

4.6.1 มีแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและบุคลากรที่รับผิดชอบ สำหรับแต่ละเหตุการณ์ที่สำคัญ รวมถึงการรายงานสถานการณ์และการบันทึกข้อมูล

4.6.2 เมื่อเกิดเหตุสุดวิสัยทำให้ไม่สามารถขนส่งสัตว์ได้ตามกำหนด ให้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินที่กำหนดไว้

4.7 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.7.1 ได้รับอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์ก่อนทำการขนส่งสัตว์ โดยมีใบอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์จากกรมปศุสัตว์ และเป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.7.2 มีเอกสารกำกับพาหนะที่แสดงว่าสัตว์ที่ขนส่งเป็นกลุ่มเดียวกับต้นทางตลอดการเดินทาง โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่สามารถตรวจสอบต้นทางของสัตว์ วันและเวลาออกเดินทาง จำนวนสัตว์ และเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบสัตว์นั้นได้

4.7.3 เอกสารประกอบการขนส่งสัตว์ ตัวอย่างเช่น

(1) แผนการเดินทาง และแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน

(2) วัน เวลา และสถานที่ลำเลียงสัตว์ขึ้นและลง

(3) หลักฐานแสดงตัวสัตว์ (animal identification) เพื่อการตามสอบ

(4) ข้อมูลของสัตว์ที่ต้องดูแลด้านสวัสดิภาพเป็นพิเศษระหว่างการขนส่ง

(5) บันทึกระยะเวลาการหยุดพัก การให้อาหารขณะพักก่อนเดินทางต่อ

(6) จำนวนสัตว์ที่ขนส่งต่อครั้ง

(7) บันทึกการตรวจสอบสัตว์และเหตุการณ์ที่สำคัญในแต่ละวันของการเดินทาง ซึ่งรวมถึงอัตราการป่วย อัตราการตาย จุดหยุดพัก ระยะเวลาเดินทางและระยะทาง การให้อาหารและน้ำ ปริมาณการกินอาหารของสัตว์ การให้ยารักษา และปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น

4.7.4 กรณีที่ต้องแสดงเอกสารรับรองจากสัตวแพทย์ ให้เป็นไปตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด